

Přehled k vládnímu návrhu zákona o odčerpání majetku nevysvětleného původu

(sněmovní tisk č. 101, sněmovní tisk č. 102 - související
změnový zákon)

V Česku se perou špinavé peníze ve velkém

Česko je oblíbeným místem pro praní špinavých peněz. Podle NCOZ jen v letech 2020 a 2021 Českem proteklo asi **100 miliard Kč**.¹ Právě tzv. **průtokové účty** (též označované jako tranzitní) jsou uváděny jako zásadní nástroj k zastření původu nelegálně nabytých peněžních prostředků. Jedná se o případy, kdy jsou finanční prostředky především ze zemí bývalého SSSR, převáděny do Česka pod záminkou provozování podnikatelské činnosti či realizace zahraničních investičních projektů. Jejich cílem je přitom zastření skutečného původu těchto peněz, které jsou následně obratem převáděny do dalších zemí. Tento proces se může i opakovat, čímž dojde k vytvoření složité sítě, která předmětné finanční prostředky dovede až do cílové destinace, kde jsou investovány a není prakticky možné vysledovat jejich původ.

Státu nyní chybí efektivní nástroj

Zásadním problémem spojeným s průtokovými účty je nemožnost trestně stíhat legalizaci výnosů z trestné činnosti bez zdrojového (predikativního) trestného činu. Bez jeho prokázání jsou orgány činné v trestním řízení povinny případ odložit a zajištěné finanční prostředky uvolnit i v případech vysoce podezřelých transakcí. Čeští vyšetřovatelé narážejí na pasivitu zahraničních úřadů, které nevyvíjejí aktivitu k objasnění původu peněz a nestíhají pachatele, nebo přímo odmítají spolupracovat. České úřady se tedy dostávají do situace, kdy nemohou kvůli slabé spolupráci příslušných úřadů, zejména ze zemí bývalého SSSR, zdrojový trestný čin zdokumentovat. V takových případech tedy nezbyvá jiné řešení než stíhání odložit a peníze uvolnit. Podle informací zveřejněných ve výročních zprávách FAÚ a NCOZ **představují průtokové účty dlouhodobý problém ohrožující stabilitu a reputaci finančních trhů České republiky**. Mimo jiné peníze z trestné činnosti v ČR pachatelé po vyprání často pochybným způsobem reinvestují a narušují tak například trh s nemovitostmi, což má negativní dopad na dostupnost bydlení.

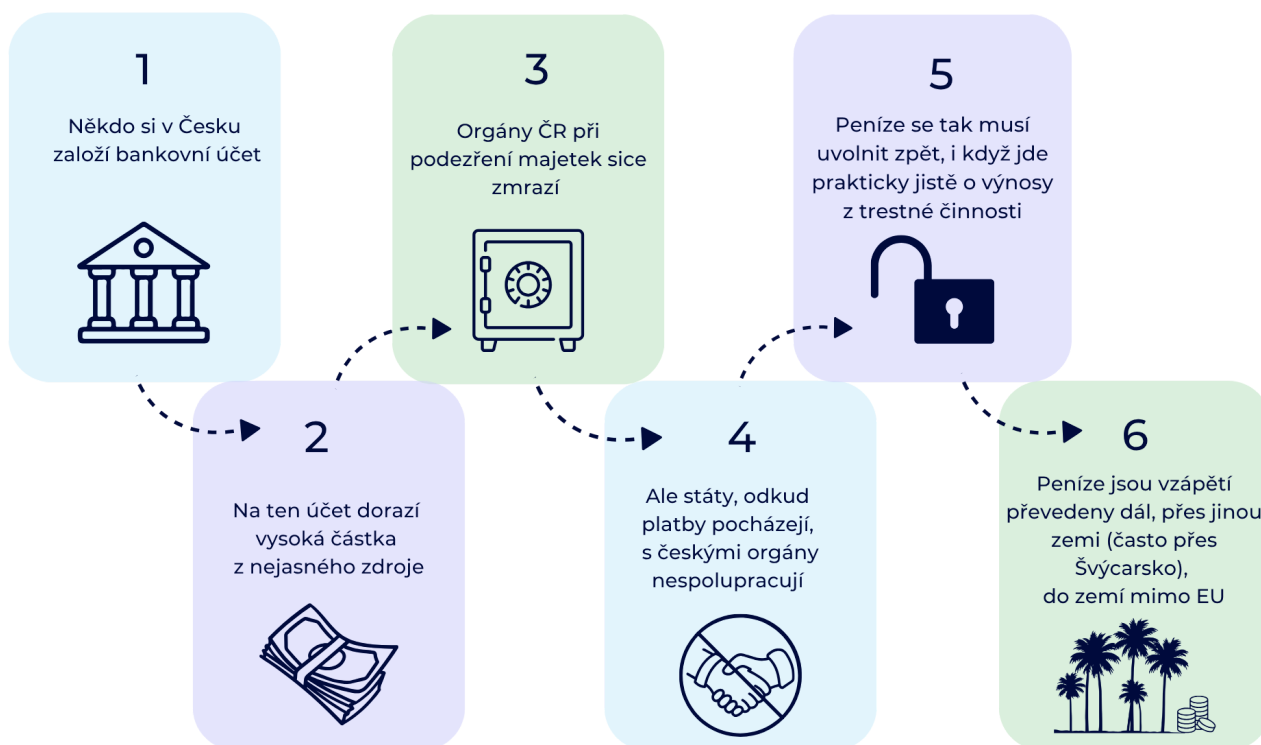
¹www.irozhlas.cz/zpravy-domov/cesko-je-v-celosvetovem-schematu-prani-penez-za-dva-roky-tudy-proteklo-100_24_07030630_jkd

Jak to funguje v praxi?

Případ rafinerie Afipsky

Rafinerie, kterou ovládal miliardář Michail Gucerijev figurující na evropském sankčním seznamu, poslala nově vzniklé české firmě tři čtvrtě miliardy korun. Velká část z této sumy pak měla plynout na účty společnosti z Britských Panenských ostrovů. Podle vyšetřovatelů šlo o sofistikované praní špinavých peněz, úřady české firmě stamiliony na účtech zablokovaly. Detektivům se ale nepodařilo prokázat, že peníze mají kriminální původ. Po nějaké době, kdy byly peníze v Česku blokovány, je proto české úřady musely uvolnit.

Zdroj: Pokorná, Z. (6. 4. 2022). Podezřelé ruské stamiliony pro malou pražskou firmu muselo Česko rozmrazit, ve hře je změna zákona.
Deník N, online:
denikn.cz/853110/podezrele-ruske-stamiliony-pro-malou-prazskou-firmu-muselo-cesko-rozmrazit-ve-hre-je-zmena-zakona

Potřeba sjednotit pravidla o vymáhání a konfiskaci majetku v rámci EU

Dne 24. 4. 2024 došlo ke schválení Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1260 o vymáhání a konfiskaci majetku (tzv. konfiskační směrnice EU), která vychází z potřeby harmonizovat minimální právní úpravu členských států EU² pro vyšetřování, identifikaci, zajištění, konfiskaci a správu majetku pocházejícího z trestné činnosti prováděné zejména organizovanými zločineckými skupinami. Směrnice vychází ze Strategie EU pro boj proti organizované trestné činnosti na období 2021–2025 a z nutnosti vymáhat omezující opatření (sankce) vůči ruským a běloruským entitám, zejména v návaznosti na ruskou agresi na Ukrajině.

Konfiskační směrnice obsahuje:

- jasná pravidla pro dohledávání a identifikaci majetku pro posílení přeshraniční spolupráce,
- možnost zmrazit majetek a zajistit, aby nezmizel před ukončením trestního řízení,
- nový rámec pro konfiskaci, který zajistí, že zločinci přijdou o svůj nezákonný majetek,
- efektivní správu majetku, která zajistí, že majetek neztratí na hodnotě,
- posílení spolupráce mezi relevantními institucemi.

Směrnice se vztahuje na širokou škálu trestných činů a odkazuje na jiné směrnice EU, které stanoví minimální pravidla pro trestné činy, jako je organizovaný zločin, terorismus, obchodování s lidmi, obchodování s drogami, korupce a praní špinavých peněz. Vztahuje se např. i na směrnici o trestání mezinárodních sankcí, kterou ČR nedávno implementovalo. Proto bude možné též zabavit zisky **subjektům, které obcházejí sankce EU**.

Klíčový čl. 16 konfiskační směrnice zakotvuje koncept **odčerpání nevysvětlitelného bohatství souvisejícího s trestnou činností bez nutnosti prokázat konkrétní trestný čin**, což je v českém právním řádu novinkou. V podstatě požaduje, aby členské státy bez ohledu na odsouzení pachatele trestného činu umožnily odčerpání majetku identifikovaného (nebo jen zajištěného) v souvislosti s vyšetřováním trestného činu, pokud je vnitrostátní soud přesvědčen (v anglickém znění směrnice „*court is satisfied*“), že tento majetek pochází z trestné činnosti. Směrnice stanoví minimální pravidla, která musí členské státy splnit, státy nicméně mohou jít i nad jejich rámec.

---

² eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32024L1260

Článek 16

Konfiskace nevysvětlitelného bohatství souvisejícího s trestnou činností

1. Členské státy přijmou nezbytná opatření, která v případech, kdy v souladu s vnitrostátním právem nelze uplatnit opatření ke konfiskaci podle článků 12 až 15, umožní konfiskaci majetku identifikovaného v souvislosti s vyšetřováním trestného činu, pokud je vnitrostátní soud přesvědčen, že identifikovaný majetek pochází z trestné činnosti spáchané v rámci zločinného spolčení, a pokud by tato činnost mohla přímo či nepřímo vést k podstatnému hospodářskému prospěchu.
2. Při určování toho, zda by majetek uvedený v odstavci 1 měl být konfiskován, se přihlíží ke všem okolnostem případu, včetně dostupných důkazů a konkrétních skutečností, které mohou zahrnovat to, že:
  - a) hodnota majetku je výrazně neúměrná zákonnému příjmu dotčené osoby,
  - b) neexistuje žádný věrohodný zákonný zdroj daného majetku,
  - c) dotčená osoba má vazby na osoby spojené se zločinným spolčením.
3. Odstavcem 1 nejsou dotčena práva třetích osob jednajících v dobré víře.
4. Pro účely tohoto článku pojem „trestný čin“ zahrnuje trestné činy uvedené v čl. 2 odst. 1 až 3, za které lze uložit trest odnětí svobody s horní hranicí sazby nejméně čtyři roky.
5. Členské státy mohou stanovit, že konfiskace nevysvětlitelného bohatství podle tohoto článku je omezena pouze na případy, kdy byl majetek, který má být zkonfiskován, předtím zajištěn v souvislosti s vyšetřováním ve vztahu k trestnému činu spáchanému v rámci zločinného spolčení.

Geneze návrhu zákona

12. 7. 2021 - Vláda A. Babiše schválila *Zprávu FAÚ o druhém kole procesu národního hodnocení rizik praní peněz a financování terorismu* - zmínka o problematice.

23. 9. 2023 - Ministerstvo spravedlnosti (MSp) předložilo vládě P. Fialy *Analýzu k možnostem odčerpání nelegálně nabytého majetku*³, která byla zpracována v rámci pracovní skupiny ustavené při MSp. Analýza obsahovala tři možná legislativní řešení (civilní, právní a trestní). Vláda uložila ministru spravedlnosti předložit návrh zákona upravující trestní variantu odčerpávání nelegálně nabytého majetku, a to do 31. 12. 2024.

30. 10. 2023 - Náměstek MSp, A. Stanislav, uvedl, že „*dříve, než v druhém pololetí příštího roku bychom to asi nedokázali předložit*“, ale že se snaží „*to maximálně připravit*“. Uvedl také, že návrh musí navázat na tzv. konfiskační směrnici, která ještě nebyla hotová.

13. 3. 2024 - Drtivá většina členů Evropského parlamentu (včetně naprosté většiny českých europoslanců napříč politickým spektrem) schválila tzv. konfiskační směrnici EU.

24. 4. 2024 - Došlo k finálnímu schválení konfiskační směrnice institucemi EU (implementace do: 23. 11. 2026).

23. 9. 2024 - Ministr P. Blažek uvedl na síti X: „*V říjnu zašlu do připomínkového řízení návrh zákona o tzv. průtokových účtech.*“

28. 1. 2025 - *Návrh zákona o odčerpání majetku protiprávního původu* předložen ministrem Blažkem do meziresortního připomínkového řízení.

---

³ www.investigace.cz/wp-content/uploads/2023/08/analiza_NRA_odcerpavani_majetku-material-vlada.pdf

31. 10. 2025 - Ministryně E. Decroix předložila *Návrh zákona o odčerpání majetku protiprávního původu* vládě. Všechny zásadní připomínky byly vypořádány a návrh zákona byl vládě předkládán bez rozporu.

14. 11. 2025 - Návrh zákona projednala pracovní komise Legislativní rady vlády (LRV) pro trestní právo.

11. 12. 2025 - LRV doporučila návrh zákona schválit ve znění jejích připomínek.

2. 2. 2026 - Vláda A. Babiše schválila návrh zákona.

10. 2. 2026 - Vláda předložila sněmovně návrh zákona jako *návrh zákona o odčerpání majetku nevysvětleného původu* (sněmovní tisky 101 a 102).

Klíčové parametry zákona

- Zavedení jasného a předvídatelného mechanismu **odčerpání majetku nevysvětleného původu**.
- Ačkoli se řízení o odčerpání považuje za trestní řízení, nezaměřuje se na otázku viny pachatele trestného činu a jejích důsledků, ale **zaměřuje se na majetek nevysvětleného původu** (tedy na věc, jde o řízení *in rem*) a jeho odčerpání. Řízení o odčerpání majetku **navazuje na původní trestní řízení** a probíhá podle obdobných pravidel.
- Státní zástupce bude mít podle zákona možnost podat **návrh na uložení odčerpávacího opatření**, pokud v původním řízení byl:
  - a) zajištěn majetek nevysvětleného původu nejméně v hodnotě **1 000 000 Kč** nebo majetek i v nižší hodnotě, pokud se původní trestní řízení vedlo pro **trestný čin účasti na organizované zločinecké skupině** nebo **trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny**, a
  - b) na základě zjištěných skutečností **má za to, že jsou splněny podmínky pro uložení odčerpávacího opatření podle tohoto zákona**.
- Návrh na uložení odčerpávacího opatření státní zástupce podá **bez zbytečného odkladu po pravomocném skončení původního trestního řízení**.
- Ani za splnění všech podmínek však státní zástupce návrh na uložení odčerpávacího opatření podat **nemusí, pokud na jeho podání neshledá veřejný zájem; v této míře se uplatní zásada oportunity**.
- Řízení o majetku poté **vede samosoudce**, který rozhodne, zda-li má být majetek odčerpán.
- Ohledně nevysvětlitelného majetku se neuplatní důkazní standard trestního řízení „nade vši důvodnou pochybnost“, ale zvláštní standard: **„soud má za to“ (anglicky court is satisfied)**, což představuje vysokou míru pravděpodobnosti.
- **Důkazní břemeno nese státní zástupce**, který musí předložit dostatečné důkazy prokazující naplnění rozhodných skutečností pro uložení

odčerpávacího opatření. Dotčená a vedlejší osoba důkazní břemeno nemají, ale je v jejich zájmu poskytnout věrohodné a ověřitelné informace dokládající zákonný původ majetku.

- Zákon také **chrání třetí osoby** a odčerpání se nesmí dotknout majetku, který byl nabyt v dobré víře nebo je nutný k zajištění základních životních potřeb.
- O odčerpání majetku bude samosoudce rozhodovat ve **veřejném zasedání**, a to formou usnesení, proti němuž bude přípustná stížnost s odkladným účinkem.
- **Soud uloží odčerpávací opatření vůči majetku nevysvětleného původu**, pokud:
  - a) jeho zákonný původ nebyl věrohodně a ověřitelně doložen a
  - b) soud má po uvážení všech konkrétních okolností případu za to, že pochází z trestné činnosti nebo činnosti jinak trestné.
- Závěr o takovém původu majetku **může být odůvodněn**:
  1. **zjištěním hrubého nepoměru** mezi hodnotou majetku, který osoba, vůči níž je tato skutečnost prokazována, v rozhodném období nabyta nebo převedla na jinou osobu nebo do majetku ve svěrenském fondu, a jejími příjmy nabytými v souladu se zákonem, nebo
  2. **existencí jiných konkrétních skutečností, které ve svém souhrnu odůvodňují učinění takového závěru**, kterými mohou být zejména např. následující skutečnosti:
    - a) osoba spáchala v rozhodném období vyjmenované trestné činy (např. financování terorismu),
    - b) na osobu nebo na její majetek se vztahují mezinárodní sankce,
    - c) osoba se v rozhodném období opakovaně stýkala s osobami páchajícími úmyslnou trestnou činností,
    - d) nakládání s majetkem nevysvětleného původu v rozhodném období naplňuje znaky podezřelého obchodu ve smyslu zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu,
    - e) osoba v rozhodném období nabyta majetek nevysvětleného původu bezúplatně nebo za nápadně výhodných podmínek,
    - f) v rozhodném období byly provedeny úkony směřující k zastření původu majetku nevysvětleného původu nebo jeho skutečného vlastníka a další skutečnosti uvedené v návrhu zákona.
- Odčerpávací opatření směřuje do budoucna, tedy má **primárně preventivní a ochrannou funkci** (neutralizace pravděpodobných výnosů z trestné činnosti a ochrana společnosti před pácháním trestné činnosti). Z těchto důvodů se ani informace o odčerpání majetku nebude evidovat v rejstříku trestů.

Základní pojistky odčerpávacího řízení

Vazba na trestní řízení a limit hodnoty

Řízení se vede **proti věci** a navazuje na **pravomocně skončené trestní řízení**, ve kterém byl majetek zajištěn. Neřeší se bagatelní případy. Standardní hranice pro podání návrhu je hodnota majetku nejméně **1 000 000 Kč**. Nižší hodnota je možná jen u trestných činů spojených s **organizovanou zločineckou skupinou**.

Zásada oportunity

Státní zástupce není povinen návrh na uložení odčerpávacího opatření podat, **pokud na jeho podání neshledá veřejný zájem**.

Nezávislé soudní rozhodování

O odčerpání rozhoduje výhradně **samosoudce v trestním řízení**. Rozhodování probíhá ve **veřejném zasedání**. Rozhodnutí se činí formou usnesení, proti kterému lze podat **stížnost s odkladným účinkem**. Dotčená osoba i vedlejší osoba mají také právo účastnit se jednání, předkládat důkazy, vyjadřovat se k nim a nahlížet do spisu.

Ochrana životních potřeb a třetích osob

Odčerpání se nesmí dotknout majetku nutného k zajištění **základních životních potřeb**. Zákon také chrání **třetí osoby**, které nabyly majetek **v dobré víře**.

Specifický důkazní standard

Uplatňuje se standard **„soud má za to“** (vysoká míra pravděpodobnosti). I když je standard nižší než v trestním řízení, je to stále státní zástupce, kdo musí předložit přesvědčivé důkazy. Soud odčerpání uloží, pokud původ majetku nebyl **věrohodně a ověřitelně doložen** a soud má po uvážení **všech konkrétních okolností za to**, že pochází z trestné činnosti.

Otázky a odpovědi

Konfiskační směrnice reaguje na rozmach organizovaného zločinu a přeshraniční kriminalitu. Není to, co se děje v případě české implementace, masivní „gold plating“?

Podle dostupných informací z důvodové zprávy a analýzy dosavadní debaty o návrhu zákona se nejedná ze strany předkladatele o masivní „gold plating“, který by bylo možné hodnotit jako záměrné bezúčelné zpřísnění pravidel nad rámec požadavků Bruselu. Ministerstvo spravedlnosti podle všeho využívá flexibilitu směrnice k vytvoření nástroje, jenž je skutečně funkční pro řešení závažných odůvodněných případů, zejména praní špinavých peněz skrze průtokové účty, tedy s jevem, s kterým se Česko dlouhodobě potýká. Jde o vědomé a odůvodněné přizpůsobení unijního práva specifické národní bezpečnostní potřebě, nikoli o „pro forma“ provedení směrnice.

Čl. 16 odst. 1 a 4 směrnice požaduje, aby bylo odčerpání majetku možné, pokud se původní trestní řízení vedlo o trestných činech uvedených v čl. 2 odst. 1 až 3 směrnice, za které lze uložit trest odnětí svobody s horní hranicí sazby nejméně čtyři roky (výčet trestných činů zahrnuje všechny trestné činy harmonizované na úrovni EU). Čl. 16 odst. 5 směrnice zároveň umožňuje zúžit úpravu jen na trestné činy spáchané v rámci zločinného spolčení a představuje odchylku od základního směrnici požadovaného standardu (zahraniční úpravy jsou typicky koncipovány širěji). Směrnice představuje minimální standard, Čl. 16 je záměrně formulován tak, aby členskými státy umožňoval vybrat si z řady možných řešení, umožňuje jít nad rámec základního standardu formulovaného v odst. 1, v odst. 5 naopak umožňuje základní standard v některých ohledech zúžit. Je tomu tak proto, že již některé členské státy mají zavedeny systémy odčerpání majetku bez ohledu na odsouzení osoby, jsou mezi nimi rozdíly a směrnice tak dává prostor státům možnost tento institut na svůj právní řád různými způsoby adaptovat. Navržená právní úprava jde v některých ohledech nad rámec základního standardu směrnice, na druhou stranu využívá možnost podle čl. 16 odst. 5 směrnice a základní standard omezuje tím, že se zaměřuje pouze na majetek, který byl v trestním řízení zajištěn.

A zde je potřeba připomenout, že návrh zákona není a nemá být jen pouhou nefunkční formální implementací konfiskační směrnice, ale reaguje na mnohaleté, směrnici předcházející, potřeby České republiky řešit problematiku praní peněz přes průtokové účty. Návrh zákona tak musí pokrývat také legalizaci výnosů z trestné činnosti a nejčastější zdrojové trestné činy (např. závažné podvody, zpronevěry). Právě pro řešení problému průtokových účtů je vhodné využít mechanismus provádějící Čl. 16 směrnice, který požaduje možnost konfiskace bez ohledu na odsouzení osoby a bez prokázání spojitosti majetku a konkrétního

trestného činu. Zcela minimální transpozice směrnice využívající všechny povolené výjimky by k řešení tohoto problému zřejmě nepřispěla. Přitom navrhované řešení je koncipováno i tak zdrženlivě, neboť podle směrnice by bylo možné zvolit i úpravu, která by umožňovala např. vyslovení domněnek o protiprávnosti původu majetku a klasické otočení důkazního břemene (známo z některých zahraničních úprav).

Závažnost případu je dle návrhu zohledněna podmínkou, že zajištěný majetek musí mít hodnotu nejméně 1 milion Kč (nebo musí jít o trestný čin spojený s organizovanou zločineckou skupinou). Částka 1 milion Kč představuje „značný prospěch“, za který hrozí dostatečně závažné tresty (zpravidla 5 let). Kritérium hodnoty majetku je podle předkladatele vhodnější, protože odčerpávací řízení je řízením o majetku, nikoli o vině a trestu. Pokud by bylo vázáno na konkrétní právní kvalifikaci trestného činu z původního řízení, stalo by se zřejmě předmětem sporů o tuto kvalifikaci, což by efektivitu nástroje výrazně oslabilo. Orgány činné v trestním řízení by pravděpodobně čelily námitkám, že skutek byl kvalifikován účelově.

Je vhodné také připomenout, že návrh také reflektuje doporučení Finančního akčního výboru (Financial Action Task Force, FATF; mezinárodní mezivládní organizace, která byla založena z iniciativy zemí G7 k boji proti praní špinavých peněz) upravující mezinárodní standardy v boji proti praní špinavých peněz, financování terorismu a šíření zbraní hromadného ničení, k jejichž naplňování se Česká republika zavázala jakožto člen výboru MONEYVAL (výbor Rady Evropy pro boj proti praní peněz).

Ani se nelze dovolat k Nejvyššímu soudu. Nejde o lehce zneužitelné opatření?

Nejde. V řízení rozhoduje nezávislý trestní soud stejně jako již dnes o zabránění a propadnutí majetku v trestním řízení, a to na základě hmotněprávních podmínek stanovených v zákoně, ve stávajícím znění v § 4 návrhu zákona. Tyto podmínky jsou zásadně stejné jako v účinném § 102a TZ, respektive se dokonce oproti němu zpřesňují, jak v § 4 nového zákona tak v § 102a TZ, který se navrhuje novelizovat v doprovodném souvisejícím tisku.

V návrhu je uveden příkladný výčet tzv. podezřelých okolností, přičemž koncepce návrhu zákona není taková, že stačí naplnění kterékoliv z nich, aby bylo možné majetek odčerpat, ale všechny okolnosti ve svém souhrnu musí odůvodňovat přesvědčení soudce o tom, že majetek je trestního původu. Pokud některá z těchto okolností bude naplněna formálně, ale nebude mít pro tento závěr relevanci, soud k ní přihlížet nebude (např. není podezřelou okolností to, že se advokát stýká s odsouzenou osobou v rámci své profese).

Je třeba připomenout, že v řízení nejde o prokazování viny konkrétní osoby, hodnotí se majetek a jeho původ. A původ majetku se hodnotí zásadně stejně jako ve stávajícím § 102a TZ. Dotčená osoba i vedlejší osoba mají právo účastnit se jednání, předkládat důkazy, vyjadřovat se k nim, nahlížet do spisu a podat stížnost proti rozhodnutí o uložení odčerpávacího opatření.

Co se týče dovolání, to se nepřipouští vzhledem k tomu, že dotčená a vedlejší osoba mají v řízení o odčerpání zásadně stejná práva jako zúčastněná osoba (třetí osoba, které se zabírá majetek) podle TŘ, která osobou oprávněnou podat dovolání není. Dovolání se ostatně zároveň nepřipouští ani u nejvyššího státního zástupce.

Policie může třeba vyšetřovat podezření ze znásilnění, přijde do bytu a najde tam obrazy od Dalího. Ty obrazy ani nemusí patřit podezřelému, ale orgány činné v trestním řízení to zaujme a pokud majitel nevysvětlí, kde se tam vzaly, tak je zabaví.

Takto jednoduché to rozhodně není. Řízení o odčerpání může navazovat na skončené trestní řízení vedené o jakémkoli trestném činu. Podmínkou je ale tedy zároveň existence skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, protože bez toho nemůže být trestní řízení zahájeno.

Podmínkou řízení o odčerpání je zajištění majetku v samotném trestním řízení před jeho skončením. Nejedná-li se o trestní řízení vedené o trestném činu spojeném s organizovanou zločineckou skupinou, kde směrnice omezení hodnotou majetku neumožňuje, je podle stávajícího znění návrhu zákona podmínkou zahájení řízení o odčerpání zajištěného majetku v hodnotě alespoň jeden milion Kč.

Neplatí, že „pokud majitel nevysvětlí, kde se majetek vzal, tak jej zabaví“. Platí, že pokud je zákonný původ majetku věrohodně a ověřitelně doložen, soud majetek neodčerpá. Soud však nemůže majetek odčerpat pouze a jen na základě toho, že jeho původ není věrohodně a ověřitelně doložen. Současně s touto podmínkou totiž musí být naplněna podmínka, že soud má po uvážení všech konkrétních okolností případu za to, že majetek pochází z trestné činnosti.

Povinnost prokázat okolnosti svědčící o trestním původu majetku leží na státním zástupci. Dotčená osoba má vědět, jakým způsobem daný majetek nabyla, přičemž jeho původ může doložit různými způsoby. To je z hlediska účinnosti navržené úpravy klíčové, neboť bez toho by osoby, které perou peněžní prostředky ze zahraničí, stejně jako je praxí pouze uvedly, že např. pocházejí ze zahraničních transakcí, jde o půjčku od rodičů z Vietnamu apod., což nelze ověřit pro nespolupráci s cizím státem, a nemusely by nic dokládat. Skutečnost, že osoba

původ majetku věrohodně a ověřitelně nedoloží, nicméně sama o sobě nestačí k tomu, aby byl odčerpán. V případě, že je věrohodně a ověřitelně doložen zákonný původ majetku, samosoudce jej neodčerpá, naplnění dalších skutečností v takovém případě nehodnotí.

Jednou ze skutečností, ke kterým soudce má přihlédnout pro rozhodnutí o odčerpání majetku je, že se daná osoba v rozhodném období opakovaně stýkala s osobami páchajícími úmyslnou trestnou činností nebo dokonce jen navštěvovala stejná místa, například restaurace. Není tady obrovské riziko pro konkrétní profesí? Advokáti se s takovými lidmi stýkají opakovaně, protože je zastupují a hájí v trestním řízení. Také investigativní novináři se často pohybují v kriminálním prostředí a zločinců se vyptávají na podrobnosti jejich činnosti. Nebo třeba úředníci probační a mediační služby, ti mají styk s odsouzenými přímo v popisu práce.

Toto riziko nehrozí. Soud uloží odčerpávací opatření vůči majetku nevysvětleného původu, pokud jeho zákonný původ nebyl věrohodně a ověřitelně doložen a soud má po uvážení všech konkrétních okolností případu za to, že pochází z trestné činnosti nebo činnosti jinak trestné. Přesvědčení soudu může být založeno buď na prokázání hrubého nepoměru mezi celkovým majetkem a zákonnými příjmy, nebo na prokázání dalších okolností svědčících pro původ majetku v trestné činnosti, které ve svém souhrnu odůvodňují takový závěr. Toto pravidlo je jasně vyjádřeno v § 4 odst. 1. Z něj je zcela zřejmé, že izolované naplnění jiné podezřelé okolnosti než hrubého nepoměru k odčerpání majetku nikdy stačit nemůže. Nepostačuje ani naplnění několika tzv. podezřelých okolností, pokud další okolnosti případu pro závěr o původu majetku v trestné činnosti nesvědčí. Úvahy o tom, že by byli ohroženi advokáti nebo investigativní novináři, jsou absurdní. Pokud se v kriminálním prostředí nebo s odsouzenými osobami stýkají z profesních důvodů, pak na tom není nic podezřelého a taková okolnost není pro odčerpání majetku relevantní.

Nejvyšší soud a Nejvyšší státní zastupitelství vznesly k návrhu zákona řadu zásadních připomínek, které ale ministerstvo nerespektovalo.

Není to pravda. Nejvyšší soud (NS) a Nejvyšší státní zastupitelství (NSZ) vznesly řadu připomínek podstatné povahy k původnímu návrhu zákona. Kromě řady koncepčních i dílčích připomínek, které byly v návrhu podle Ministerstva spravedlnosti převážně zohledněny, vyjádřily obě instituce pochybnost, zda zvolená trestní varianta vyhovuje sledovanému cíli, zejména pokud jde o praní špinavých peněz, kde by podle nich bylo vhodnější zvolit variantu mimotrestní.

Vzhledem k zadání vlády vypracovat trestní variantu a s ohledem na čl. 16 konfiskační směrnice, která ze své působnosti vylučuje čistě správní nebo civilní variantu, bylo, dle předkládací zprávy, možné této připomínce vyhovět pouze tak, že bude vyhodnoceno, jak se zákon osvědčí v praxi, a v případě potřeby jej lze následně doplnit též mimotrestní úpravou odčerpávání podezřelého majetku. Návrh zákona jinak prošel pracovní komisí LRV pro trestní právo a samotnou LRV, vládě byl návrh předložen bez rozporu. Neplatí tedy, že by stávající znění návrhu bylo předmětem zásadních připomínek ze strany NSZ a NS.

Není lepší návrh přepracovat a zvolit např. civilní či správní variantu?

Není. Obdobné úpravy v současné době existují v naprosté většině evropských států. Ze zahraničních zkušeností vyplývá, že mnohé státy uplatňují odčerpání majetku nevysvětleného původu v rámci trestního řízení. Tento model umožňuje využívat existující procesní nástroje trestního práva a zároveň usnadňuje mezinárodní spolupráci při zajišťování a konfiskaci majetku. Naopak civilní model může narážet na komplikace v přeshraniční spolupráci, protože není vždy jednoznačně začleněn do systémů mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech. Správní model je v evropském kontextu spíše výjimečný a bývá využíván pouze v omezených situacích. Čistou či kombinovanou trestní variantu již mají ve svých právních řádech státy jako Německo, Lotyšsko, Itálie, Nizozemsko či Španělsko a budou ji muset zavést i ostatní členské státy EU. Konfiskační směrnice totiž upravuje řízení v trestních věcech, tj. vyžaduje návaznost na řízení o trestném činu. Rozhodnutí o konfiskaci vydaná čistě v rámci občanskoprávních nebo správních řízení bez návaznosti na řízení o trestném činu jsou vyňata z působnosti směrnice. Nelze ale do budoucna na základě vyhodnocení aplikační praxe vyloučit doplnění trestní varianty o další legislativní řešení z oblastí ležících mimo oblast trestního práva (správními nebo civilními instituty), jako je tomu v některých jiných státech.